

**ŠIAULIŲ „ROMUVOS“ GIMNAZIJOS
SMURTO IR PATYČIŲ PREVENCIJOS, INTERVENCIJOS VYKDYMO
TVARKOS APRAŠAS**

**I SKYRIUS
BENDROSIOS NUOSTATOS**

1. Smurto ir patyčių prevencijos, intervencijos vykdymo Šiaulių „Romuvos“ gimnazijoje (toliau – Gimnazija) tvarkos aprašas parengtas vadovaujantis Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2017 m. kovo 22 d. įsakymu Nr. V-190 „Dėl smurto prevencijos įgyvendinimo mokyklose rekomendacijų patvirtinimo“ rekomendacijomis, Lietuvos Respublikos švietimo įstatymu 1991 m. birželio 25 d. Nr. I-1489 ir jo pakeitimais, Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymu 1996 m. kovo 14 d. Nr. I-1234 ir jo pakeitimais.

2. Smurto ir patyčių prevencijos, intervencijos vykdymo gimnazijos tvarkos aprašo (toliau – Tvarkos aprašas) paskirtis – padėti gimnazijos bendruomenei kurti psichologiškai, dvasiškai ir fiziškai sveiką, saugią, užkertančią kelią smurto, patyčių apraiškomis aplinką.

3. Prevencija gimnazijoje suprantama kaip priemonės ir būdai, kuriais siekiama užkirsti kelią socialinės rizikos veiksniams atsirasti arba jų įtakai sumažinti, stiprinti apsauginius veiksnius. Prevencija yra nuolatinis, cikliškas (ne baigtinis) procesas, apimantis esamų arba potencialiai galimų problemų identifikavimą, tinkamų priemonių joms spręsti parinkimą ir vykdymą, poveikio į(si)vertinimą ir tolesnių veiksmų planavimą.

4. Intervencija gimnazijoje suprantama kaip gimnazijos vadovo, pavaduotojo, skyriaus vedėjų, mokytojų, švietimo pagalbos specialistų ir kitų gimnazijos darbuotojų (toliau – gimnazijos darbuotojai) koordinuoti veiksmai, nukreipti į smurto ir patyčių stabdymą, taip pat – švietimo pagalbos priemonių visumą.

5. Smurtas prieš vaiką – veikimu ar neveikimu vaikui daromas tiesioginis ar netiesioginis tyčinis fizinis, psichologinis, seksualinis poveikis, garbės ir orumo nepaisymas ar nepriežiūra, dėl kurių vaikas patiria žalą ar pavojų gyvybei, sveikatai, raidai;

6. Patyčios – tai psichologinę ar fizinę jėgos persvarą turinčio asmens ar asmenų grupės tyčiniai, pasikartojantys veiksmai, siekiant pažeminti, įžeisti, įskaudinti ar kaip kitaip sukelti psichologinę ar fizinę žalą kitam asmeniui;

7. Patyčių formos:

7.1. žodinės (pravardžiavimas, grasinimas, ujimas, užgauliojimas, užkabinėjimas, erzinimas, žeminimas ir kitos patyčių formos);

7.2. fizinės (mušimas, spardymas, spaudimas, dusinimas, užkabinėjimas, turtinė žala ir kitos patyčių formos);

7.3. socialinės (socialinė izoliacija arba tyčinė atskirtis, gandų skleidimas ir kitos patyčių formos);

7.4. kibernetinės (skaudinančių ir gąsdinančių asmeninių tekstinių žinučių ir/ar paveikslėlių siuntinėjimas, viešų gandų skleidimas, asmeninių duomenų ir komentarų skelbimas, tapatybės pasisavinimas, siekiant sugriauti gerą vardą arba santykius, pažeminti ir kitos patyčių formos).

8. Gimnazijoje draudžiama bet kokia smurto ir patyčių forma, nukreipta:

8.1. mokinių prieš mokinius;

8.2. gimnazijos darbuotojų prieš mokinius;

8.3. mokinių prieš gimnazijos darbuotojus;

8.4. gimnazijos darbuotojų vienu prieš kitus;

8.5. mokinių tėvų (globėjų, rūpintojų) prieš mokinius, gimnazijos darbuotojus.

9. Kiekvienas gimnazijos bendruomenės narys, pastebėjęs ar sužinojęs apie smurtą ir patyčias, privalo reaguoti ir stabdyti, nepriklausomai nuo jų turinio (dėl lyties, seksualinės orientacijos, negalės, religinės ar tautinės priklausomybės, išskirtinių bruožų ar kt.) ir formos.

10. Veiksmų turi būti imamasi visais atvejais, nepriklausomai nuo pranešančiųjų apie smurtą ir patyčias amžiaus ir pareigų, bei nepriklausomai nuo besityčiojančiųjų ar patiriančių smurtą ir patyčias amžiaus ir pareigų.

II SKYRIUS

SMURTO IR PATYČIŲ STEBĖSENA, PREVENCIJA GIMNAZIJOJE

11. Smurto ir patyčių prevencija, intervencija yra svarbi gimnazijos veiklos dalis, kurios planavimu, organizavimu ir stebėseną rūpinasi gimnazijos vadovas, Vaiko gerovės komisijos nariai, o jos vykdyme dalyvauja visi gimnazijos bendruomenės nariai.

12. Gimnazijos vadovas yra atsakingas už Tvarkos aprašo parengimą ir vykdymą.

13. Socialinis pedagogas:

13.1. inicijuoja ir koordinuoja anoniminės mokinių apklausos vykdymą ir apibendrina jos rezultatus;

13.2. surenka apibendrintus duomenis dėl gimnazijoje fiksuotų pranešimų apie patyčias ir atlieka jų analizę;

13.3. analizuoja apklausų ir pranešimų apie patyčias duomenis, rengia smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos priemonių planą;

13.4. aptaria turimą informaciją, svarsto prevencijos ir intervencijos priemonių plano turinį Vaiko gerovės komisijos posėdyje;

13.5. konsultuoja bendruomenės narius smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos klausimais.

14. VGK teikia siūlymus gimnazijos vadovui dėl gimnazijos Tvarkos aprašo tobulinimo, darbuotojų kvalifikacijos tobulinimo.

15. Klasių vadovai/kuratoriai vykdo mokinių socialinių ir emocinių kompetencijų ugdymą: įgyvendindami prevencinę programą Lions Quest „Raktai į sėkmę“, veddami gyvenimo įgūdžių ugdymo pamokas, organizuodami socialinę – pilietinę veiklą.

16. Dalykų mokytojai socialines ir emocines kompetencijas ugdo vadovaudamiesi bendrosiomis ugdymo programomis.

17. Neformaliojo švietimo mokytojai, klasių vadovai/kuratoriai gimnazijoje organizuoja prasmingas, bendruomeniškumą, savanorystę, pilietiškumą, saviraiškų dalyvavimą skatinančias veiklas.

III SKYRIUS

SMURTO IR PATYČIŲ INTERVENCIJA GIMNAZIJOJE

18. Įtariamais ar realių smurto ir patyčių atvejais kiekvienas gimnazijos administracijos atstovas, pedagogas ar švietimo pagalbos specialistas, kitas gimnazijos darbuotojas reaguoja, šiais veiksmais:

- 18.1. įsikiša ir nutraukia, bet kokius tokį įtarimą keliančius veiksmus;
- 18.2. primena asmeniui, kuris tyčiojasi, gimnazijos nuostatus ir elgesio taisykles;
- 18.3. jei nukentėjusiam reikia pagalbos, ją teikia, informuoja klasės vadovą/kuratorių, socialinį pedagogą, tėvus (globėjus, rūpintojus), kitas institucijas (pvz., policiją, greitąją pagalbą);
- 18.4. patyčių atvejį nedelsiant, bet ne vėliau kaip kitą darbo dieną, registruoja socialinio pedagogo kabinete patyčių registracijos žurnale (2 priedas) ir pateikia užpildytą pranešimo apie smurtą ir patyčias formą (1 priedas).

19. Socialinis pedagogas:

- 19.1. pildo patyčių registracijos žurnalą;
- 19.2. išsiaiškina ir įvertina situaciją;
- 19.3. informuoja gimnazijos vadovą;
- 19.4. organizuoja individualius pokalbius su smurto ir patyčių dalyviais, nedelsiant, bet ne vėliau kaip kitą darbo dieną informuoja jų tėvus (globėjus, rūpintojus): elektroninio dienyno pagalba, telefonu, kviečia mokinių tėvus dalyvauti individualiame pokalbyje;
- 19.4. vykdo tolesnę patyčių situacijos stebėseną;
- 19.5. nesibaigus smurto ir patyčių situacijai, jai kartojantis inicijuoja Vaiko gerovės komisijos posėdį.

20. Klasės vadovas/kuratorius, gavęs informaciją apie smurtą ir patyčias tarp mokinių, reaguoja šiais veiksmais:

- 21.1. išsiaiškina ir įvertina situaciją;
- 22.2. užpildo pranešimo apie patyčias formą (priedas nr.2).
- 23.3. organizuoja individualius pokalbius su smurto ir patyčių dalyviais, nedelsiant, bet ne vėliau kaip kitą darbo dieną informuoja jų tėvus (globėjus, rūpintojus): elektroninio dienyno pagalba, telefonu, kviečia mokinių tėvus dalyvauti individualiame pokalbyje.

21. Vaiko gerovės komisija:

- 21.1. numato veiksmų planą (gali būti individualūs pokalbiai su skriaudėju, skriaudžiamuoju, stebėtojais, jų tėvais, klase, psichologo, socialinio pedagogo pagalba ir kitos priemonės), supažindina su jo nevykdymo pasekmėmis skriaudėją ir jo tėvus (globėjus, rūpintojus), esant poreikiui koreguoja veiksmų planą;
- 21.2. organizuoja švietimo pagalbos specialistų ar pedagogų pagalbą, kitiems patyčių dalyviams pagal individualią situaciją;
- 21.3. bendradarbiauja su Šiaulių miesto policija, Vaikų teisių apsaugos skyriaus, Pedagoginės psichologinės tarnybos specialistais.

22. Gimnazijos vadovas, gavęs informaciją apie administracijos atstovo, mokytojo, švietimo pagalbos specialisto ar kito darbuotojo patiriamas patyčias arba jiems pasityčiojus iš mokinio:

- 22.1. organizuoja administracijos posėdį;

22.2. apie įvykusį smurto ar patyčių faktą nedelsdamas, bet ne vėliau kaip kitą darbo dieną praneša psichologinės pagalbos teikėjui ir rekomenduoja smurtavusiam ar smurtą patyrusiam asmeniui kreiptis psichologinės pagalbos;

22.3. veda individualius pokalbius su skriaudėju ir skriaudžiamuoju;

22.4. supažindina su rekomendacijų nevykdymo pasekmėmis skriaudėją.

22.5. ypatingais atvejais (esant fiziniam smurtui) informuoja Šiaulių miesto policiją, Vaikų teisių apsaugos skyrių, Pedagoginės psichologinės tarnybą, mokinio tėvus (globėjus, rūpintojus).

23. Patyčias patiriantis mokinys ar patyčių stebėtojas, nedelsiant informuoja bet kurią gimnazijos darbuotoją, praneša žodžiu, rašo laišką į elektroninį dienyną, elektroninį paštą, pateikia pranešimą „Patyčių dėžutėje“.

24. Patyčias patiriančio mokinio tėvai (globėjai, rūpintojai) arba tėvai (globėjai, rūpintojai), žinantys apie klasėje vykstančias patyčias:

24.1. informuoja klasės vadovą/kuratorių ir/ar socialinę pedagogą;

24.2. registruoja patyčių atvejį gimnazijos raštinėje užpildydami pranešimo apie smurtą ir patyčias formą (2 priedas).

24.3. sužinoję apie viešą patyčių kibernetinėje erdvėje panaudojus vaizdinę informaciją atvejį, ir smurtaujančio, ir smurtą patiriančio nepilnamečio mokinio tėvai (globėjai, rūpintojai) praneša Lietuvos Respublikos Ryšių reguliavimo tarnybai, išsaugo vykstančių kibernetinių patyčių įrodymus.

IV SKYRIUS

BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

25. Dokumentai ir duomenys, susiję su vaiku ir jo asmeniniu gyvenimu, yra konfidencialūs ir naudojami tik tiek, kiek tai būtina atsakingiems fiziniams ar juridiniams asmenims atlikti deleguotas funkcijas, užtikrinti vaiko teises ir teisėtus interesus.

26. Gimnazijos bendruomenės nariai turi būti supažindinti su gimnazijos smurto ir patyčių prevencijos, intervencijos vykdymo tvarka pasirašytinai. Mokiniai su Tvarkos aprašu supažindinami klasių valandėlių metu, tėvai (globėjai, rūpintojai) – informaciniu pranešimu Tamo dienyne.

27. Gimnazija bendradarbiauja su mokinių tėvais, vietos bendruomene, Šiaulių miesto policijos, Vaikų teisių apsaugos skyriaus, Pedagoginės psichologinės tarnybos ir kitų organizacijų, galinčių suteikti profesionalią pagalbą smurto ir patyčių prevencijos klausimais, specialistais.

28. Gimnazijos pedagoginių darbuotojų profesinė kompetencija: pedagoginiai darbuotojai ne rečiau kaip kartą per ketverius metus tobulina kvalifikaciją mokinių socialinių ir emocinių kompetencijų ugdymo srityje, taip pat tobulina asmenines socialines ir emocines kompetencijas.

29. Gimnazijos darbuotojų psichologinis saugumas, psichosocialinės rizikos valdymas, psichologinio smurto ir mobingo prevencijos įgyvendinimas ir saugios darbo aplinkos kūrimas užtikrinamas vadovaujantis darbuotojų psichologinio saugumo užtikrinimo Šiaulių „Romuvos“ gimnazijoje politikos įgyvendinimo tvarkos aprašu.

30. Aprašas skelbiamas gimnazijos internetinėje svetainėje.

PATYČIŲ REGISTRACIJOS ŽURNALAS

F – fizinės patyčios

Ž – žodinės patyčios

K – kibernetinės patyčios

S – socialinės patyčios

M – mokinys

S – suaugęs gimnazijos bendruomenės narys

Atvejo Eil. Nr.	Data	Pranešėjo vardas, pavardė, pareigos	Smurto ir patyčių pobūdis: F, Ž, K, S	Smurtą patiriantis asmuo (M, S)	Smurtaujan tis asmuo (M, S)	Pastabos

PRANEŠIMAS APIE PATYČIAS

Pranešimo data / Registracijos Nr.

Bendrieji duomenys:

Kam pranešta apie patyčias?	
Kas pranešė apie patyčias?	
Kada įvyko patyčios (data, val.)?	
Kur įvyko patyčios?	
Kokia patyčių forma naudota ar įtariama, kad buvo naudota:	
○ Fizinės: vaiko užgauliojimas veiksmais (pargriovimas, įspyrimas, kumštelėjimas, spjaudymas, daiktų atiminėjimas ar gadinimas, plaukų pešiojimas ir pan.); ○ Žodinės: pravardžiavimas, grasinimas, ujjimas, užgauliojimas, užkabinėjimas, erzinimas, žeminimas ir kt.; ○ Socialinės: įvairūs gąsdinantys, bauginantys gestai, ignoravimas, siekiant parodyti, kad vaikas yra nepageidaujamas ar atstumiamas; ○ Kibernetinės: patyčios, vykstančios elektroninėje erdvėje: socialiniuose tinkluose, kitose vietose internete, naudojant mobiliuosius telefonus (nemalonių žinučių arba elektroninių laiškų rašinėjimas, skaudinantis bendravimas pokalbių kambariuose, vaiko asmeninio gyvenimo detalių viešinimas, tapatybės pasisavinimas ir pan.).	
Kiti pastebėjimai (įrašyti).....	
Ar yra žinoma, kad toks elgesys pasikartojantis?	

Duomenys apie patyčių dalyvius:

Vaiko, <u>patyrusio patyčias</u> vardas, pavardė, amžius, klasė:	
Vaiko/-ų, <u>kuris tyčiojosi</u> vardas, pavardė, amžius, klasė:	
Vaiko/-ų, <u>stebėjusio patyčias</u> vardas, pavardė, amžius, klasė:	

Išsamesnė informacija apie įvykį:

--